

An aerial, sepia-toned photograph of Riga, Latvia. The Riga Cathedral, with its prominent dark dome and spire, stands out in the upper left. Below it, the dense, historic city center is visible, with numerous buildings featuring gabled roofs and traditional architecture. The Riga River flows through the middle ground, with a bridge visible in the distance. The sky is filled with soft, white clouds.

NACIONĀLĀ KULTŪRAS MANTOJUMA PĀRVALDE

2020
GADA PĀRSKATS

SATURS

PAMATINFORMĀCIJA	4
GALVENIE NOTIKUMI, KAS RAKSTURO PĀRVALDES DARBU 2020. GADĀ	10
VALSTS BUDŽETA FINANSĒJUMS UN TĀ IZLIETOJUMS	27
INFORMĀCIJA PAR PAKALPOJUMIEM	35
PERSONĀLS	38
SADARBĪBA	40
2021. GADA PRIORITĀTES	43

IEVADS

Kultūras mantojums ir vērtība sabiedrībai - izcilākais un spēcīgākais vēstījums par pagātnes sabiedrību zināšanām, pieredzi un radošajiem sasniegumiem. Tas ir uzkrātu vērtību kopums, kas vistiešāk veido kvalitatīvu cilvēka dzīves telpu, katras vietas identitāti un kolektīvo atmiņu. Kultūras mantojuma saglabāšanā arvien lielāka nozīme ir vērtību izzināšanai, izpētei, kopšanai, profesionālai atjaunošanai un īpaši autentiskuma un kultūrvēsturisko vērtību kopuma radītās noskaņas saglabāšanai.

2020.gads kultūras pieminekļu aizsardzības sistēmai ir bijis sarežģīts un smags. Izvirzītie ambiciozie plāni kultūras vērtību apsekošanā, valsts aizsargājamo kultūras pieminekļu saraksta pārkārtošanā, jaunas informācijas sistēmas izstrādē lika pārkārtot ierasto ikdienas darbu. Covid-19 izraisītie ierobežojumi nāca ar pārsteigumu, piespiežot Nacionālās kultūras mantojuma pārvaldes darba komandu izturēt vēl nebijušus izaicinājumus. Gaidītā risināmo jautājumu samazināšanās izvērtās par būtisku darba slodzes pieaugumu, kultūras pieminekļu saraksta pārkārtošana par plašu un dziļu vērtību analīzi, piepildītu ar profesionālām diskusijām, labākās pieredzes meklējumiem un uzliktā apgrūtinājuma pārskatīšanu, meklējot balansu. Attālinātais darbs deva jaunas iespējas, piesardzība - netradicionālus risinājumus, darba slodze - prioritāšu pārskatīšanu. Esmu pateicīgs visiem atbildīgajiem kultūras pieminekļu saimniekiem, kultūras mantojuma pētniekiem, restauratoriem, sabiedrības interešu grupām, atbalstošām valsts un pašvaldību institūcijām un īpaši Nacionālās kultūras mantojuma pārvaldes darba komandai par paveikto Latvijas kultūras mantojuma saglabāšanā.

Kultūras mantojuma aizsardzības darbā ir iezīmētas pārmaiņas, attīstībā aizsāks jauns posms. Kultūras mantojuma filozofija lēnām iegūst nākamo attīstības pakāpi. Kultūrpolitikas standartizētie formulējumi, populāras frāzes, filozofijas aizpildīšana ar vārdu plūdumu vairs nespēj attaisnot kultūras mantojuma saglabāšanas ideju. Mantojuma filozofijā nepieciešams dziļums un saikne ar realitāti. Par izšķirošo ir kļuvis reālais darba ieguldījums, praktiski paveiktais, zināšanas, prasmes, pieredze un uz profesionālu intuīciju balstīta nākotnes vīzija. Neskatoties uz ierobežojumiem, kultūras mantojuma aizsardzībā uzlabojas dialogs, sadarbība un cieņa pret atšķirīgiem viedokļiem. Tomēr mēs nedrīkstam ieslīgt pašapmierinātībā, joprojām aktuāls ir nepietiekamais finansējums, birokrātijas mazināšanas nepieciešamība, kultūras mantojuma nozarē iesaistīto institūciju reaģētspēja un darbības kapacitāte, kā arī Covid-19 pandēmijas graujošā ietekme.

Dr. Arch. Juris Dambis

Nacionālās kultūras mantojuma pārvaldes vadītājs

A black and white photograph of several classical columns. The columns are light-colored and have a fluted texture. They are set on a dark, reflective base that shows distorted reflections of the columns. The lighting creates strong shadows, emphasizing the three-dimensional form of the architecture.

PAMATINFORMĀCIJA

IESTĀDES JURIDISKAIS STATUSS UN FUNKCIJAS

Latvijas Republikā valsts pārvaldi kultūras pieminekļu aizsardzībā un izmantošanā nodrošina Ministru kabinets un to īsteno Nacionālā kultūras mantojuma pārvalde, kas atrodas kultūras ministra padotībā.

Pārvalde darbojas, pamatojoties uz Latvijas Republikas likumu "Par kultūras pieminekļu aizsardzību", Nacionālās kultūras mantojuma pārvaldes Nolikumu (MK 2004.11.09. noteikumi Nr. 916), kā arī deviņām starptautiskām konvencijām, 15 likumiem, 21 Ministru kabineta noteikumu, trīs Augstākās Padomes lēmumiem un trīs Ministru Kabineta rīkojumiem, kas tieši skar kultūras mantojuma saglabāšanas darbu, kā arī citiem vispārīgiem normatīviem aktiem – vairāk nekā 70 starptautiskām hartām, deklarācijām, rezolūcijām, rekomendācijām un citiem starptautiskiem dokumentiem. 2014. gada 1. oktobrī ir stājies spēkā jaunais Būvniecības likums ar pavadošiem Ministru kabineta noteikumiem, kas rosina precizēt kultūras pieminekļu aizsardzības normatīvos aktus.

Saskaņā ar Latvijas PSR Ministru padomes 1988. gada 16. septembra 313. lēmuma 5. punktu un, pamatojoties uz Latvijas PSR Valsts Kultūras komitejas 1988. gada 30. septembra 440. pavēli, sākot ar 1988. gada 1. oktobri izveidota patstāvīga Latvijas PSR Kultūras komitejas Valsts Vēstures un kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcija.

Šobrīd Pārvalde darbojas, pamatojoties uz likumu „Par kultūras pieminekļu aizsardzību” un 2004. gada 9. novembrī Latvijas Republikas Ministru kabinetā apstiprināto Nacionālās kultūras mantojuma pārvaldes Nolikumu (MK 2004.11.09. noteikumi Nr. 916 „Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcijas nolikums”).

Pārvalde ir kultūras ministra padotībā esoša tiešās pārvaldes iestāde, kas īsteno valsts kontroli kultūras pieminekļu aizsardzībā, veic kultūras mantojuma apzināšanu, izpēti un pieminekļu uzskaiti (No 1992.03.11. likuma „Par kultūras pieminekļu aizsardzību” 26. pants).

Pārvaldes vadības pakļautībā 2020. gadā bija šādas struktūrvienības: Vadītāja vietniece, Arhitektūras un mākslas daļa, Arheoloģijas un vēstures daļa, Kultūras priekšmetu aprites daļa, Attīstības daļa un Restaurācijas politikas sektors, Pārvaldības daļa, Nodrošinājuma daļa, Pieminekļu dokumentācijas centrs, reģionālās nodaļas – Rīgas reģionālā nodaļa, Kurzemes reģionālā nodaļa, Vidzemes reģionālā nodaļa, Latgales reģionālā nodaļa un Zemgales reģionālā nodaļa, kā arī Arhitektūras muzejs.

POLITIKAS JOMAS UN DARBĪBAS VIRZIENI

Pārvaldes, tāpat kā citu Eiropas valstu nacionālo kultūras mantojuma institūciju uzdevums, ir sekot, lai kultūras mantojums tiktu saglabāts nākamajām paaudzēm, pietiekami apzināts un kopts.

Balstoties uz Ministru kabineta 2004. gada 9. novembra noteikumu Nr. 916 „Nacionālā kultūras mantojuma pārvaldes nolikums” 2., 3., 4., un 5. pantu, Pārvalde īsteno valsts kultūras pieminekļu aizsardzību un pārzina kultūras pieminekļus valsts teritorijā.

PĀRVALDE ATBILSTOŠI SAVAI KOMPETENCEI:

- ◆ piedalās zinātniskajos pētījumos, kas saistīti ar kultūras mantojuma saglabāšanu;
- ◆ piedalās normatīvo aktu projektu izstrādē un politikas plānošanas dokumentu sagatavošanā, kā arī sniedz atzinumus par citu institūciju izstrādātajiem normatīvo aktu projektiem;
- ◆ piedalās starptautisko līgumu sagatavošanā un izpildē.

PĀRVALDEI IR ŠĀDAS TIESĪBAS:

- ◆ pieprasīt un bez maksas saņemt no fiziskajām un juridiskajām personām Pārvaldes uzdevumu izpildei nepieciešamo informāciju un dokumentus;
- ◆ atbilstoši kompetencei pārstāvēt Latvijas Republiku starptautiskajās organizācijās un pasākumos;
- ◆ lai nodrošinātu Pārvaldes darbību, slēgt līgumus ar fiziskām un juridiskām personām;
- ◆ sniegt maksas pakalpojumus normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā;
- ◆ izveidot ekspertu padomes;
- ◆ organizēt speciālistu apmācību un kvalifikācijas novērtēšanu;
- ◆ īstenot citas normatīvajos aktos noteiktās tiesības.

PĀRVALDES DARBĪBU RAKSTUROJOŠIE GALVENIE DOKUMENTI:

- ◆ Valsts aizsargājamo kultūras pieminekļu saraksts;
- ◆ Kultūras pieminekļu uzskaites dokumentācija;
- ◆ Norādījumi par kultūras pieminekļu izmantošanu un saglabāšanu;
- ◆ Kultūras pieminekļu apsekošanas un pārbaudes akti;
- ◆ Administratīvā pārkāpuma protokoli;
- ◆ Atļaujas mākslas un antikvāro priekšmetu izvešanai no Latvijas;
- ◆ Ar kultūras pieminekļu pārveidošanu saistītu projektu saskaņojumi un slēdzieni;
- ◆ Kultūras pieminekļu remontu, konservācijas un restaurācijas darbu atļaujas;
- ◆ Kultūras pieminekļu izpētes darbu atļaujas;

- ◆ Pārvaldes slēdzieni par kultūras pieminekļu un kultūrvēsturiskās vides pārveidošanas pieļaujamību;
- ◆ Kultūras pieminekļu aizsardzības zonu dokumentācija;
- ◆ Kultūras pieminekļu kultūrvēsturiskās vērtības noteikšanas akti;
- ◆ Slēdzieni par kultūras pieminekļu tehnisko stāvokli;
- ◆ Kultūrvēsturisko objektu materiālu fondi;
- ◆ Pārvaldes darba plāni, atskaites;
- ◆ Kultūras pieminekļu saglabāšanas projekti;
- ◆ Rakstiskas konsultācijas;
- ◆ Valsts kultūrpolitikas vadlīnijas "Nacionāla valsts";
- ◆ Informatīvi dokumenti.

PĀRVALDES MISIJA:

Saglabāt kultūras mantojumu kā cilvēka dzīves kvalitātes nozīmīgu faktoru, to apzinot, aizsargājot, iekļaujot mūsdienu dzīves aprītē un veicinot tā novērtēšanu sabiedrībā.

PĀRVALDES ĪSTENOTIE DARBĪBAS VIRZIENI:

- ◆ Kultūras vērtību apzināšana un uzskaitē;
- ◆ Informācijas komplektēšana par kultūras pieminekļiem;
- ◆ Kultūras pieminekļu saglabātības stāvokļa un izmaiņu kontrole;
- ◆ Konsultāciju sniegšana kultūras pieminekļu saimniekiem;
- ◆ Kultūras mantojuma popularizēšana;
- ◆ Kultūras pieminekļu neatliekamai izpētei, konservācijas un restaurācijas pasākumu finansēšana;
- ◆ Mākslas un antikvāro priekšmetu aprites kontrole.

PĀRVALDES ILGTERMIŅA MĒRĶIS:

Veidot un attīstīt sabiedrībai ērtu un profesionālu kultūras mantojuma aizsardzības sistēmu, kas saskaņā ar starptautiski atzītiem principiem palīdz kultūras pieminekļu saimniekiem un lietotājiem kvalitatīvi saglabāt vērtības un novērš kultūrvēsturisko vērtību degradējošas aktivitātes, nodrošinot, ka Latvijas kultūrvēsturiskās vides vērtības ir vietējās sabiedrības izprasta, novērtēta un aizsargāta kvalitatīvas dzīves telpas sastāvdaļa, kas palīdz radīt noturīgu izaugsmi.

- ◆ Kultūras mantojuma lomas palielināšana, kā nozīmīgas sastāvdaļas cilvēka dzīves telpas kvalitātes un cilvēka dzīves kvalitātes veidošanā.
- ◆ Kultūras mantojuma saglabāšana nākamajām paaudzēm.
- ◆ Kultūras mantojuma kā tautsaimnieciska resursa izmantošana valsts ekonomiskajai attīstībai.

- ◆ Latvijas tēla veidošana ar kultūras mantojuma palīdzību.

ĪSTERMIŅA MĒRĶI:

- ◆ Svarīgākās nacionālās mantojuma daļas prioritāra apzināšana, izpēte, pasākumu organizēšana, kas pasargā to no izpostīšanas
- ◆ Īpašumtiesību sakārtošana – katram kultūras piemineklim savu atbildīgu saimnieku.
- ◆ Kultūras pieminekļu jauno saimnieku atbalsts ar tiesisko, finansiālo, mantojuma aizsardzības nozares vadīšanas mehānisma regulējošu noteikumu palīdzību. Atbalsta sniegšana iedzīvotāju līdzdalībai, jo sabiedrība ir tā, kas aizsargā savu mantojumu.
- ◆ Arhitektūras kā mākslas nozares attīstības veicināšana, lai mūsdienu arhitektūra nebojātu kultūras mantojumu, kā arī mantojums netraucētu mūsdienu arhitektūras attīstību.
- ◆ Kultūras mantojuma jomā valsts un pašvaldību līmenī jāpanāk efektīga pakalpojumu sniegšana un sabiedrības uzticība.
- ◆ Atklātības, caurskatāmības un profesionālā līmeņa nostiprināšana, visās darbībās, kas saistītas ar kultūras mantojuma apzināšanu, izpēti, uzskaiti, kultūras pieminekļu izmantošanas un saglabātības stāvokļa kontroli.

PĀRVALDES PRIORITĀTES:

- ◆ Efektīva nozares pārraudzība, vērtību apzināšana, uzskaitē un aizsargājamo objektu saglabātības stāvokļa izmaiņu kontrole;
- ◆ Materiālā kultūras mantojuma pēc iespējas lielāka oriģinālās substances, autentiskuma un kultūrvēsturisko vērtību kopuma radītās noskaņas saglabāšana;
- ◆ Kultūrvēsturiskās vides kvalitāte. Līdzsvarotas kultūras mantojuma, laikmetīgās arhitektūras un dizaina attiecības;
- ◆ Plaša visu interešu grupu iesaiste, zināšanas, izpratne un sadarbība;
- ◆ Ērta un pieejama informācijas sistēma.

PĀRVALDES STIPRĀS PUSES:

- ◆ Sena un stabila kultūras pieminekļu aizsardzības sistēma;
- ◆ Izveidota stabila kultūras pieminekļu uzskaites sistēma, uzkrāta apjomīga informācija par kultūras pieminekļiem;
- ◆ Stabila kultūras pieminekļu aizsardzības normatīvo aktu bāze;
- ◆ Pārvaldes attīstība balstīta uz starptautiskā pieredzē gūtām atziņām, Eiropas Padomes ekspertu konsultācijām un sadarbības projektiem;
- ◆ Spēja operatīvi reaģēt uz nemiņīgām pārmaiņām;
- ◆ Demokrātiska, atklāta un kolektīva lēmumu pieņemšana un konsultācijas ar nozares vadošajiem speciālistiem valstī;
- ◆ Atbalsts kvalitatīvām mūsdienu arhitektūras un dizaina aktivitātēm kultūrvēsturiskā vidē;
- ◆ Spēja ar samērā nelielu finansējumu paveikt apjomīgu darbu;
- ◆ Ir radīts kopumā pozitīvs iestādes tēls;
- ◆ Darbinieku entuziasms, profesionālisms un uzticība mantojuma ideāliem, kā arī zinātniskais potenciāls pētniecībā;
- ◆ Uzkrāta apjomīga dokumentācija par kultūras pieminekļiem.

PĀRVALDES VĀJĀS PUSES:

- ◆ Nepietiekams finansējums un strādājošo skaits, līdz ar to nespēja pilnībā izpildīt normatīvajos aktos paredzēto atbildības nastu pret sabiedrību;
- ◆ Mūsdienīgi domājošu profesionālu kadru trūkums;
- ◆ Nepietiekami detalizēti precizētas arheoloģiskā kultūras mantojuma atrašanās vietas, nereti pārspīlēta apgrūtinātā teritoriju platība vai arī arheoloģiskā mantojuma nepietiekama aizsardzība.

The background of the page is a grayscale photograph of an interior corner. On the left, a wall is decorated with a wide band of floral wallpaper featuring large flowers and a smaller repeating pattern below it. On the right, a wall is covered in large, glossy square tiles that reflect light. The corner where the two walls meet is visible at the top right.

**GALVENIE
NOTIKUMI,
KAS
RAKSTURO
PĀRVALDES
2020. GADA
DARBU**

Pabeigti Siguldas Jaunās pils atjaunošanas darbi

Pabeigta koka ēkas Jelgavā, Vecpilsētas ielā 14 atjaunošana
(unikāla koka ēka izglābta no nojauksanas)

Pēc atjaunošanas atklāta Firksu – Pedvāles kungu māja Abavas ielejā

Āraišu Ezerpils Rekonstrukcijas darbi un Informācijas centra atklāšana

Raunas pilsdrupu konservācija

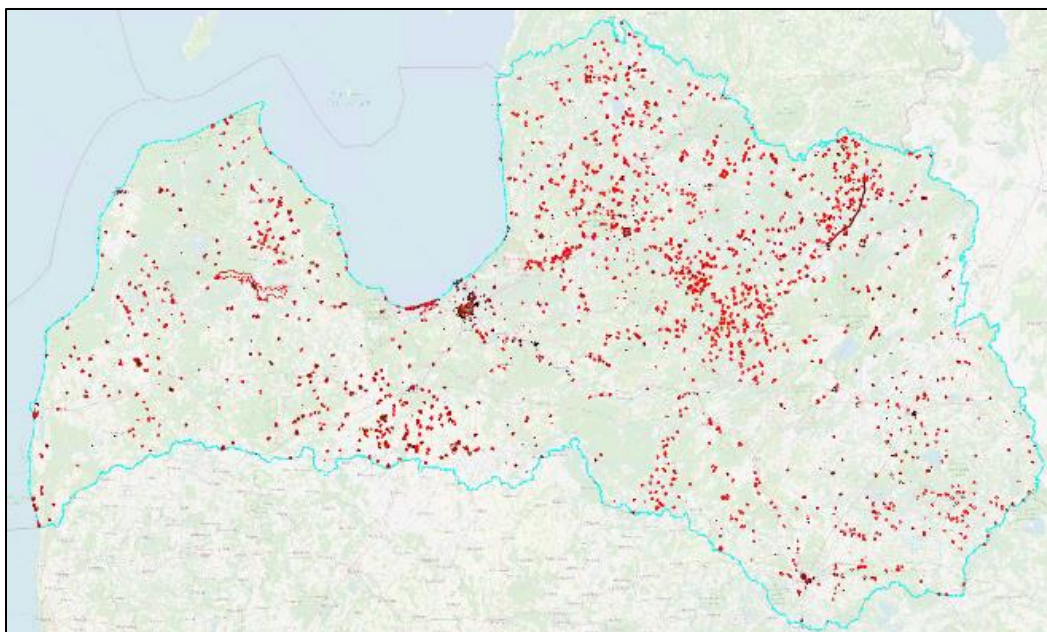

Dobeles pilsdrupu konservācija

Klientu apkalpošana

Kultūras pieminekļu ģeotelpisko datu pārklājums.

- ◆ 2020. gadā tika nodrošināta Pārvaldei ar likumu uzdoto funkciju profesionāla, kvalitatīva uz klientu apkalpošanu vērsta izpilde, pielāgojoties Covid-19 pandēmijas izraisītajiem apstākļiem;
- ◆ katra kultūras pieminekļa apsekošana vidēji ne retāk kā reizi trīs gados;
- ◆ atzinumi par teritorijas plānojumiem, kas skar kultūras pieminekļus sniegšanu vidēji 30 dienās;
- ◆ konsultācijas kultūras pieminekļu īpašniekiem/valdītājiem atbilstoši iespējām, bet ne vēlāk kā 30 dienu laikā, apdraudētus kultūras pieminekļus apsekojot uz vietas;
- ◆ mākslas un antikvāro priekšmetu izvešanas atļaujas noformēšanu vidēji trīs stundu laikā;
- ◆ darbību, kas bojā vai apdraud kultūras pieminekļu saglabāšanu, apturēšana un vainīgo sodīšana.
- ◆ 2020.gadā, pieaugot būvniecības apmēriem, par 30% palielinājās ienākošo dokumentu skaits.
- ◆ Atbilstoši Pārvaldes finansiālajām iespējām uzlabota informācijas sistēma kultūras pieminekļu kontroles darba nodrošināšanai.
- ◆ Turpināts darbs pie administratīvās procedūras vienkāršošanas kultūras mantojuma aizsardzības jautājumu risināšanā.
- ◆ Nodrošināts ģeotelpisko datu pārklājums par lielāko daļu nekustamo kultūras pieminekļu, kā arī izveidots kultūras pieminekļu ģeotelpisko datu nodošanas risinājums (WMS apkalpe)

Kultūras pieminekļu uzraudzība

- ◆ 2020. gadā notika Valsts nozīmes mākslas pieminekļa "Sienu un griestu gleznojumi (2 telpās)" (valsts aizsardzības Nr. 4551), Burtnieku novada, Valmieras pagasta, Valmiermuižas dzīvojamajā ēkā konservācija, un transfērs uz Valmieras muzeju.
- ◆ Pēc četrus gadus ilgā darba noslēgusies mākslas pieminekļa – Bauskas Sv. Gara luterāņu baznīcas altāra restaurācija, un tas atgriezies baznīcā.
- ◆ Lēnām, bet stabili Latgales reģionā samazinās avārijas stāvoklī esošu kultūras pieminekļu skaits;
- ◆ 2020. gadā Latgales reģionā nav bijušas tiesvedības vai apstrīdējumu par pieņemtajiem lēmumiem.
- ◆ Kaucmindes pils stāvoklis pasliktinās - Īpašnieks nesadarbojas ar Pārvaldi, regulāri tiek sodīts. Lieta nokļuvusi pie tiesu izpildītāja un pils tiks izolēta.
- ◆ Bērvircava – ieildzis apsaimniekošanas jautājums. Būve avārijas stāvoklī un atrodas uz pašvaldības zemes. Pašvaldība pārņemt ēku atsakās.
- ◆ Bauskas kinoteātris – nesaskaņas starp pieminekļa īpašnieku, apkārt esošās zemes īpašnieku un pašvaldību traucē pieminekļa saglabāšanai un atfīstībai.
- ◆ 2020. gada tika atjaunota Ventspils luterāņu baznīcas torņa laterna.
- ◆ 2020. gadā notika postījumi valsts nozīmes arheoloģiskajos pieminekļos "Avotiņu senkapi" (valsts aizsardzības Nr. 1739) un "Avotiņu pilskalns" (valsts aizsardzības Nr. 1752) Liezēres pagastā, Madonas novadā, AS "Latvijas valsts meži" veiktās mežsīrādes darbu rezultātā.
- ◆ Valmieras Vecās aptiekas ēku kompleksa pārbūves darbu laikā Ilmāra Dirveika veiktajā AML, tika konstatēts, ka Valmieras Vecā aptieka ir Latvijas pilsētās vecākā saglabājusies koka ēka. Tā ietilpst valsts nozīmes arhitektūras pieminekļī "Valmieras pilsdrupas un pilsētas viduslaiku nocietinājumi" (valsts aizsardzības Nr. 6921) un valsts nozīmes arheoloģisko pieminekļī "Valmieras viduslaiku pils" (valsts aizsardzības Nr. 2362), Valmiera, Bruņinieku iela 1, ēku kad. apz. 9601 001 2114 001; 9601 001 2114 002. Aptiekas ēkai tika piešķirts jaunatklāta pieminekļa statuss.

Kultūra pieminekļu saraksts, reģistrs un arhīvs

- ◆ 2020. gadā turpinājās Valsts aizsargājamo kultūras pieminekļu saraksta pārskatīšana, atbilstoši grozījumiem likumā "Par kultūras pieminekļu aizsardzību", kas stājās spēkā 2018. gada 13. jūnijā, pārvērtējot kultūras

pieminekļus atbilstoši to vēsturiskajai, zinātniskajai, mākslinieciskajai, vai citai kultūras vērtībai un iedalot valsts, reģiona un vietējās nozīmes kultūras pieminekļos un Ministru kabineta noteiktajā kārtībā iekļaujot sarakstā kā valsts, reģiona vai vietējās nozīmes kultūras pieminekļus;

- ◆ 2020. gadā Valsts aizsargājamo kultūras pieminekļu saraksts tika papildināts ar 14 objektiem, no kuriem 9 pasludināti par valsts nozīmes kultūras pieminekļiem, 1 – par reģiona nozīmes kultūras pieminekli un 4 – par vietējās nozīmes kultūras pieminekļiem.
- ◆ Turpinājās 2019. gada septembrī uzsāktā ERAF līdzfinansētā projekta "Kultūras mantojuma satura digitalizācija" projekta īstenošana. Projekta 1. kārtā tiks noslēgta 2021. septembrī, savukārt 2. kārtā – 2022. gada septembrī. 2020. gada jūnijā uzsākta Kultūras pieminekļu informācijas sistēmas Mantojums 1. kārtas izstrāde, kas tiks pabeigta 2021. gada septembrī. 2. kārtas ietvaros 2020. gadā nodrošināta iepirkuma procedūra 30 kultūras pieminekļu 3D uzmērīšanai. Pateicoties ERAF projekta "Kultūras mantojuma satura digitalizācija (1.kārta)" ietvaros digitalizētajiem un 2020.gada laikā apstrādātajiem dokumentiem, pandēmijas apstākļos Pārvaldes darbiniekiem un klientiem tika nodrošināta attālināta iespēja iepazīties ar Pieminekļu dokumentācijas centra uzkrāto informāciju par kultūras pieminekļiem
- ◆ Izaicinājumu radīja atklātais konkurss „Objektu uzmērīšanas darbi ar 3D lāzerskenēšanas un fotogrammetrijas metodi, ģeofizikālās apsekošanas darbi ar radiolokācijas metodi un batimetrijas darbi valsts aizsargājamo kultūras pieminekļu esošā stāvokļa dokumentēšanai” – izdevās nepadoties ārējam spiedienam un saglabāt augstās kvalitātes prasības kultūras pieminekļu dokumentēšanai. Iegūta nenovērtējama pieredze un pilnveidotas zināšanas par konkrētajām tehnoloģijām.

Kultūras priekšmetu aprīte

- ◆ Pasākuma plāna noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas ietvaros 2020.gadā NKMP par valsts pirmpirkuma tiesību izmantošanu izvērtējusi 22 darījumus. Saņemti 39 pieteikumi kultūras priekšmetu izvešanas atļaujas saņemšanai. No tiem, 36 gadījumos izsniegtas atļaujas, 2 gadījumos – atteikums, kā arī viens pieteikums atsaukts. Visos gadījumos veiktas personu un priekšmetu neklātienes pārbaudes, kā arī priekšmetu pārbaudes klātienē.
- ◆ 2020.gada laikā veiktas 12 klātienes pārbaudes pie mākslas un antikvāro priekšmetu dīleriem. 4 gadījumos apmeklēti mākslas un antikvāro

priekšmetu tirdziņi Bīķerniekos un Ikšķilē. Ņemot vērā valstī ieviesto ārkārtas situāciju, NKMP darbinieki pastiprināja neklātienas pārbaudes un interneta vietņu monitoringu. Monitoringa gaitā fiksēti 28 gadījumi, kad priekšmetiem ir Latvijas vai Baltijas izcelsme. Par būtiskākajiem gadījumiem sagatavoti iesniegumi Valsts policijai, kas uzsākusi 11 kriminālprocesus par arheoloģisko senlietu nelikumīgu glabāšanu un tirgošanu. Kriminālprocesu ietvaros NKMP Arheoloģisko priekšmetu (senlietu) novērtēšanas komisija četrās sēdēs izvērtējusi 2441 no VP saņemtiem priekšmetu, no kuriem 2073 bija arheoloģiskas senlietas.

- ◆ 2020. gada 24.-25. novembrī tika saīknota starptautiska tiešsaistes konference "Mākslas un antikvāro priekšmetu tirgus pārvaldības iespējas un izaicinājumi". Tajā lasītie referāti publicēti grāmatā;
- ◆ Preventīvos nolūkos izstrādāta publiska informācija, kas ievietota <https://mantojums.lv/lv/NILL-TFN/>, kā arī norit darbs pie komunikācijas stratēģijas sabiedrības un mērķa grupu informēšanai par NILL/TFN jautājumiem kultūras mantojuma nozarē, kā arī pakāpeniski papildināti norādījumi kultūras pieminekļu īpašniekiem, ietverot minētos jautājumus par viņu, kā likuma subjektu, pienākumiem;
- ◆ 2020. gadā tika aktualizēta porcelāna izvešana no Latvijas teritorijas;
- ◆ Publiskoti atgādinājumi par metāla detektoru lietošanas ierobežojumiem;
- ◆ 2020. gadā atbalstīti likumprojekti Eiropas Padomes Konvencijas par noziedzīgiem nodarījumiem, kas saistīti ar kultūras vērtībām, ratificēšanai.

Arheoloģija un vēsture

- ◆ Turpināts darbs, lai panāktu Grobiņas arheoloģiskā ansambļa iekļaušanu UNESCO Pasaules mantojuma sarakstā. Nodrošināta ICOMOS eksperta vizīte objekta apsekošanai.
- ◆ 2020. gadā atklāts Baldones Viesuļu deopzīts - par monētu atradumiem paziņoja īpašnieks, Pārvaldes Arheoloģijas un vēstures daļa un Kultūras priekšmetu aprites daļa veica atradumu vietā pārbaudes izrakumus, lai atrastu depoziāta atlikušo daļu ar iespējamo trauku, kurā tas savulaik noglabāts. Pārbaudes izrakumos šo trauku atrast neizdevās, bet izdevās iegūt vēl vairākus desmitus monētu, līdz ar to kopumā šajā depoziātā atrastas 277 monētas. Visas datējamas ar 17. gadsimtu - kaltas mūsdienu Latvijas teritorijā, Lietuvā un Zviedrijā, arī mūsdienu Beļģijas teritorijā. Spriežot pēc atrastā depoziāta sastāvā esošo monētu datējuma, visticamāk tas noslēpts Lielā Ziemeļu kara sākumā ap 1700. gadu. Kopā ar Pārvaldi atradējs monētas nodeva Latvijas Nacionālajam vēstures muzejam.

- ◆ 2020. gadā publicēts Eiropas Arheoloģijas padomes 2019.gada 15.simpozija rakstu krājums, kurā par vāka foto izvēlēts NKMP Pārvaldības daļas Datorsistēmu administratora E.Šulca Kokneses pilsdrupu foto, kas ir īpašs atzinības apliecinājums. Krājumā publicēts S.Zirnes raksts par arheoloģiskā mantojuma pārvaldību Latvijā, ko arī papildina E.Šulca foto. Raksts pieejams: <https://www.europae-archaeologiae-consilium.org/eac-online-volumes>
- ◆ Izaicinājumus radīja būvprojekti, kas saistīti ar arheoloģisko pieminekļu pārveidošanu- Valmieras viduslaiku pils, Rail Baltica projektējamajā dzelzceļa trasē (pagaidām- veiksmīgi atrisināti, vairākos posmos trases novietne nedaudz atvirzīta no arheoloģiskajiem pieminekļiem, par pārējiem- jāturpina sarunas), u.c.
- ◆ Valsts aizsargājamo kultūras pieminekļu saraksta pārskatīšanas laikā Arheoloģijas un vēstures daļas darbinieki vēlreiz pārskatīja visu arhīvos pieejamo informāciju par valsts aizsardzībā esošajiem arheoloģiskajiem pieminekļiem, vēsturisku notikumu vietām un industriālo mantojumu. Izmantojot publiski pieejamās vēsturiskās kartes, līdzšinējā informācija ir precizēta, papildināta un sakārtota;
- ◆ 2020. gada 23. janvārī oficiāli noslēdzās Atašienes pilskalna atgriešanās kultūras pieminekļu sarakstā;

Arhitektūra un māksla

- ◆ Arhitektūras un mākslas daļas 2020. gada lielākais izaicinājums saistīts ar iesniegto būvprojektu apjoma pieaugumu un pandēmijas apstākļiem. Situācija apgrūtināja komunikāciju ar iesniedzējiem, tomēr visos gadījumos risinājumi tika gan meklēti, gan atrasti.
- ◆ Valsts aizsargājamo kultūras pieminekļu saraksta pārkārtošanas procesā radās jaunas iespējas uzlūkot esošo un jauniegūto materiālu plašākā kontekstā un integrēt ikdienas darbā, piemēram, apsekojot ēku vienā no senākajiem Vecīgas kvartāliem - Krāmu ielā 6, tika precizēts pieminekļa sastāvs un ēkas īpašnieks konsultēts par tālāko rīcību.
- ◆ Panākta aktivitāte un sarunas ar Latvijas kultūras un Eiropas kontekstā nozīmīgu objektu īpašniekiem - aktualizēts dialogs par Dannenšterna nama likteni un Svētes pils atfīsfību, uzsākti glābšanas darbi.
- ◆ Ilūkstes jezuītu klosteris un baznīcas pamati iekļauti Valsts aizsargājamo kultūras pieminekļu sarakstā;
- ◆ Sv. Jāņa Kristītāja skulptūras iekļauta Valsts aizsargājamo kultūras pieminekļu sarakstā un gaidāma atgriešanās savā vietā Sv. Jāņa baznīcā;

- ◆ Restauraets Daugavpils cietokšņa inženieru arsenāls;
- ◆ Siguldas Jaunās pils interjera rekonstrukcija ietvēra gan ieguvumus, gan smagus zaudējumus.
- ◆ Bijušās Centrālkomitejas ēkas Elizabetes ielā 2 izpēte un viedokļa pārstāvniecība;
- ◆ Gandarījums, kad garu, sarežģītu un šķietami pat neiespējamu diskusiju rezultātā ar projektētājiem izdodas panākt rezultātu - labāko risinājumu nozīmīgu objektu izglābšanai - spilgtākais piemērs - Ozoliņa bazārs Brīvības ielā 88.

Atbalsts kultūras pieminekļu saglabāšanai, izpētei un restaurācijai

- ◆ Kultūras pieminekļu īpašnieku finansiālā atbalsta programmās izpētes, glābšanas, restaurācijas un preventīvas konservācijas darbiem tika sniegts finansiāls atbalsts 173 objektiem, piešķirot 2 245 183,54 eiro.
- ◆ Glābšanas programmas finansējuma, t.s. finansējuma COVID seku likvidēšanai, ietvaros papildus finansējumu ieguva daudzi objekti, tai skaitā, Ziemeru pils kāpnes.

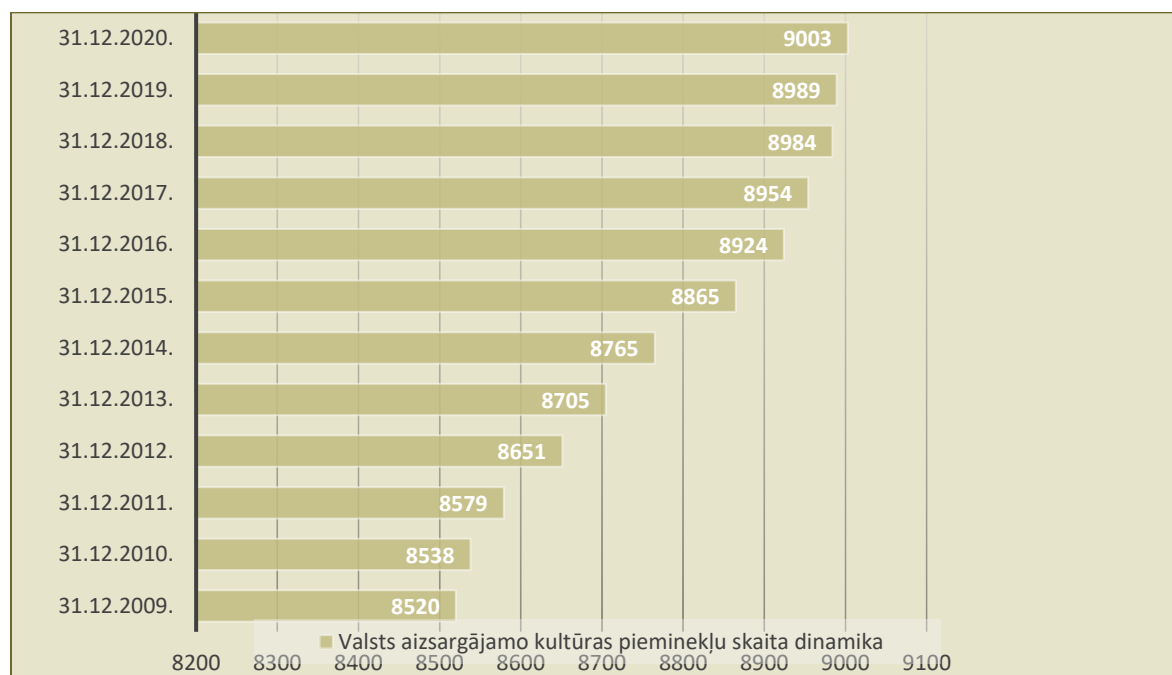
Padomes, projekti un attīstība

- ◆ Pārvalde nodrošināja Rīgas vēsturiskā centra saglabāšanas un attīstības padomes darbu. Pārskata gada laikā notika 23 Rīgas vēsturiskā centra saglabāšanas un attīstības padomes sēdes, tika sniegts atzinums par 115 jautājumiem.
- ◆ Pārvaldes eksperti piedalījās vairākās darba grupās saistībā ar Rail Baltica projektu.
- ◆ Turpināts Pārvaldes un Norvēģijas Kultūras mantojuma direktorāta sadarbības projekts "3D skenēšana un jaunās tehnoloģijas kultūras mantojuma pārvaldībā", ko finansē no Eiropas Ekonomikas zonas finanšu instrumenta un Norvēģijas finanšu instrumenta Divpusējās sadarbības fonda līdzekļiem.
- ◆ Nodrošināts atbalsts Kultūras ministrijai un finansējuma saņēmējiem Eiropas Savienības fondu atbalsta programmu kultūras un dabas mantojuma saglabāšanai īstenošanā.
- ◆ Nacionālās kultūras mantojuma pārvaldes apsaimniekotais ēku komplekss "Trīs Brāļi" 2020.gadā kļuva par pirmo objektu Latvijā, kas saņēmis Eiropas Mantojuma zīmi, kļūstot par Eiropas kultūras mantojuma sistēmas simbolu.

DARBĪBAS REZULTATĪVIE RĀDĪTĀJI

- ◆ Saņemti un izvērtēti 10515 iesniegumi un vēstules.
- ◆ Nosūtīti 6384 dokumenti.
- ◆ Izsniegtas 2031 atļaujas kultūras pieminekļa vai aizsardzības zonas pārveidošanas darbiem.
- ◆ Izsniegtas 37 kultūras pieminekļa statusu apliecinošas izziņas.

AIZSARGĀJAMIE KULTŪRAS PIEMINEKĻI LATVIJĀ

Kopējais skaits – 9003 objektu ieraksti, no kuriem 1634 ir kustamie kultūras pieminekļi, bet 7369 – nekustamie.

Arheoloģija	2526
Arhitektūra	3503
Pilsētībūvniecība	46
Māksla	2747
Vēsture	153
	28
Kopā	9003

Šobrīd	
Valsts nozīmes kultūras pieminekļi	~60%
Vietējās nozīmes kultūras pieminekļi	~40%

Pēc kultūras pieminekļu saraksta pārskatīšanas	
Valsts nozīmes kultūras pieminekļi	40%
Reģionālās nozīmes kultūras pieminekļi	35%
Vietējās nozīmes kultūras pieminekļi	25%

Kultūras pieminekļu uzskaites jautājumu risināšanā 2020. gadā:

◆ Svarīgākie darbības principi:

- Pēctecība, skaidra un precīza informācija;
- pietiekami apzināta un definēta kultūrvēsturiskā vērtība;
- garantijas saglabāšanas iespējas;
- noteikts apgrūtinājums – kontrolētai, uz saglabāšanu vērstai objekta lietošanai.

◆ Problēmas:

- Vispārēja īpašumtiesību sakārtošanas procesa rezultātā nemiņīgi adrešu un īpašumtiesību precizējumi;
- Ierobežots, un nepietiekami precīzs kartogrāfiskais materiāls;
- Ievērojams precizējamās informācijas apjoms un nepietiekams finansējums;
- jāveic papildus, plašs vērtību apzināšanas un izpētes darba apjoms, nepietiekama apzināšanas jomā strādājošo skaita apstākļos.

KULTŪRVĒSTURISKĀS VĒRTĪBAS NOTEIKŠANA RĪGAS VĒSTURISKAJĀ CENTRĀ UN TĀ AIZSARDZĪBAS ZONĀ

Pārvalde un Rīgas pilsētas būvvalde izvērtē attīstības un ēku rekonstrukcijas projektus, ņemot vērā ēku, būvju un to atsevišķu elementu kultūrvēsturiskās vērtības līmeņus. Ja ēkai nav noteikts kultūrvēsturiskās vērtības līmenis, to nosaka Pārvalde (atbilstoši sešiem līmeņiem), saskaņojot ar Rīgas pilsētas būvvaldi un nepieciešamības gadījumā konsultējoties ar Rīgas vēsturiskā centra saglabāšanas un attīstības padomi.

Kultūrvēsturiskās vērtības līmeni Pārvaldē novērtē ar ekspertu metodi (Pārvaldes un neatkarīgu ekspertu pastāvīga komisija). Ekspertu vidējais novērtējums ir pamats Pārvaldes priekšlikumam par vērtības līmeni, kas tiek nosūtīts Rīgas pilsētas būvvaldei saskaņošanai.

Novērtētas **221** ēka, no kurām:

- kultūrvēsturiski ļoti vērtīgas – **16**;
- kultūrvēsturiski vērtīgas – **72**;
- ēkas ar nelielu kultūrvēsturisku vērtību – **63**;
- ēkas bez kultūrvēsturiskās vērtības – **63**;
- vidi degradējošas ēkas – **7**.

KULTŪRVĒSTURISKU OBJEKTU APSEKOŠANA

Kultūrvēsturiski vērtīgu objektu tehniskā un saglabātības stāvokļa apsekošana ir objektu, to daļu, kā arī iebūvēto būvizstrādājumu tehniskā un saglabātības stāvokļa apzināšanas un izvērtēšanas darbu komplekss.

Apsekošanas pamats ir būves vispārīga vizuāla apskate, kuras laikā fiksē un novērtē redzamos būves bojājumus. Apskates rezultāti var būt pamats detalizētai būves, tās daļas vai iebūvēto būvizstrādājumu tehniskai un kultūrvēsturiskai izpētei. Saskaņā ar Pārvaldes nolikuma 2.1. punktu, īstenojot valsts kontroli par to, kā tiek ievēroti kultūras pieminekļu aizsardzības, izmantošanas, uzturēšanas un restaurācijas noteikumi, un saskaņā ar nolikuma 2.2. punktu, veicot reģionos valsts aizsardzībā esošo saimnieciskās darbības apdraudēto kultūras pieminekļu apsekošanu.

2020. gadā organizēti kultūras pieminekļu pārbaudes braucieni, kuru laikā:

- sagatavots **2966** kultūras pieminekļu pārbaudes akts;
- **49** gadījumos ierosināta administratīvā pārkāpuma lietvedība;
- kultūras pieminekļu īpašniekiem/ valdītājiem izsniegti **332** norādījumi par objektu saglabāšanu un izmantošanu.

KULTŪRAS PIEMINEKĻA SAGLABĀTĪBAS STĀVOKLI RAKSTUROJOŠI RĀDĪTĀJI:

Kultūras pieminekļa saglabātības stāvoklis ar šādiem raksturojošiem rādītājiem:

- ◆ Autentiskuma saglabātības pakāpe /īpaši oriģinālsubstances apjoms, kvalitāte/;
- ◆ Tehniskais stāvoklis /piemēro galvenokārt arhitektūras un industriālam mantojumam, iespējamie draudi/;
- ◆ Objekta vērtībai atbilstošs lietojums /funkcija/;
- ◆ Objekta ikdienas kopšana /sakoptība/;
- ◆ Vēsturiskā patina/;
- ◆ Veikto pārveidojumu atbilstība kultūras mantojuma mūsdienu saglabāšanas filozofijai, zinātniska izpēte, kvalitatīva profesionāla konservācija un restaurācija, jauni kvalitatīvi uzslāņojumi, kas rada pievienotu vērtību/;
- ◆ Kopējais vizuālais tēls.

Kultūras pieminekļu saglabātības stāvokli vizuāli novērtē Pārvaldes reģionālo nodaļu inspektori.

Kultūras pieminekļu saglabātības stāvoklis	
Labs	40%
Apmierinošs	50%
Neapmierinošs	8%
Avārijas	2%

**VALSTS BUDŽETA
FINANSĒJUMS UN TĀ
IZLIETOJUMS**

Klasifikācijas kods	Posteņa nosaukums	Budžeta izpilde			Izmaiņas pret iepriekšējo pārskata periodu	% pret iepriekšējo pārskata periodu	Izmaiņas pret likumu/ plānu gadam ar
		Pārskata periodā	Likumu/plānu gadam ar izmaiņām	Iepriekšējā pārskata gadā			
1	2	3	4	5	6	7	8
I.	Ieņēmumi kopā	4399285	4455061	2589162	-1810123	169.91	-66776
3.0.	Ieņēmumi no maksas pakalpojumiem un citi pašu ieņēmumi	6169	9000	8194	-2025	75.29	-2831
4.0.	Ārvalstu finanšu palīdzība			2000	-2000		0
7.0	Dotācija no vispārējiem ieņēmumiem	4393116	4457061	2578968	1814148	170.34	-63945
II	Izdevumi kopā	4397743	4466061	2589162	1808581	169.85	-68318
1000	Atbildība	1686051	1688169	1539223	146828	109.54	-2118
1110	Atalgojums	1319987		1188387	131600	111.07	0
2000	Preces un pakalpojumi	397799	415189	363101	34698	109.55	-17390
3000	Procentu izdevumi	1977856	2005570	391530	1586326	505.16	-27714
7000	Transferti, uzturēšanas izdevumi atbalsti	232261	250233	231774	487	100.21	-17972
7700	Starptautiskā sadarbība	5232	5233	3313	1919	157.92	-1

5000	Pamatkapitāla veidošana	103776	106900	63534	40242	163.34	-3124
III	Ieņēmumu pārsniegums (+) deficīts (-) (i.-ii.)	1542					0
IV	Finansēšana					X	0

KULTŪRAS PIEMINEKĻU IZPĒTES, RESTAURĀCIJAS UN GLĀBŠANAS PROGRAMMAS FINANSĒJUMA IZLIETOJUMS

Kultūras pieminekļu konservācijas un restaurācijas programmas, Sakrālā mantojuma finansēšanas programmas, kā arī valsts atbalsta instrumenta Covid-19 pandēmijas negatīvo seku mazināšanai ietvaros sniegts finansiāls atbalsts **173** objektiem, piešķirot **2 245 183, 54** euro, tostarp **35 796,34** euro – nozīmīgu personu (kultūras dižgaru kapa vietu) piemiņas vietu konservācijai, preventīvajai konservācijai un restaurācijai **20** pašvaldību īpašumā esošajiem objektiem.

Rīgas reģions	
Lēdurgas luterāņu baznīcas portāli	17244,-
Limbažu luterāņu baznīca ar mūra žogu	8000,-
Mēģeles luterāņu baznīca	24900,-
Rīgas Sāpju Dievmātes katoļu baznīcas ērģeles	5000,-
Āgenskalna tirgus	10000,-
Sv. Franciska katoļu baznīcas ērģeles	5000,-
Nordeķu muižas apbūve	20000,-
Hāmaņu muižas Dzīvojamā ēka ar dārzu	8000,-
Drubes muižas apbūve	5000,-
Tukuma luterāņu baznīca	28382,-
Bīriņu muižas apbūve (Ūdenstornja lukturis)	3200,-
Nabes muižas apbūve	9200,-
Anglikāņu baznīca	5000,-
Bīķeru luterāņu baznīca	1376,-
Vecā Svētās Ģertrūdes baznīca	3500,-
Kandavas mācītājmuižas dzīvojamā ēka	9990,-
Rīgas Latviešu biedrības ēka	9866,-
Dzīvojamo ēku komplekss, t.sk. Dannenšterna nams	5000,-
Rīgas doma baznīcas un klostera apbūve	30000,-

Rīgas Sv. Jēkaba katoļu baznīca ar ēku kompleksu	515000,-
Rīgas Brāļu kapu ansamblis	36000,-
Salaspils memoriālais ansamblis	36000,-
Madlienas luterāņu baznīca	10000,-
Vānes luterāņu baznīca	20000,-
Rīgas Sv. Franciska katoļu baznīca	60000,-
Sv. Pētera un Pāvila Ķemeru pareizticīgo baznīca	2973.48,-
Alojas luterāņu baznīca	50000,-
Ēku komplekss "Trīs brāļi"	40000,-
Kultūras dižgaru kapa vietu – piemiņas vietu konservācijas, restaurācija, preventīva konservācija Rīgas I, II Meža kapos, Raiņa kapos	11982.74,-
Kultūras dižgaru kapa vietu – piemiņas vietu konservācija, restaurācija, preventīva konservācija Rīgas Lielajos kapos	11974.31,-
Kurzeme	
Jaunauces muižas apbūve	20000,-
Piltenes luterāņu baznīca	6000,-
Vitrāža "Kalējiema ģērbonis"	1400,-
Dundagas pils	6000,-
Brīķu – Pedvāles muižas apbūve	10000,-
Popes muižas stallis	19881,-
Aizputes pils nocietinājuma mūri	20000,-
Popes luterāņu baznīca	10000,-
Kuldīgas Sv. Trīsvienības katoļu baznīca	2089.38,-
Gīrvaišu krogs	10000,-
Dundagas luterāņu baznīca	2900,-
Papes Ķoņu zvejnieku ciema sēta "Jūrnieki"	6000,-
Priedulas luterāņu baznīcas kancele	626,-
Tāšu muižas dzīvojamā ēka	6693,-
Durvju komplekts Kuldīgā, Kalna ielā 14	3400,-
Padures muižas dzīvojamā māja	2800,-
Cīravas pils	6000,-
Ugāles luterāņu baznīca	8720.52,-
Ugāles luterāņu baznīcas kancele	5000,-
Gaiķu luterāņu baznīca	694,-
Firksu – Pedvāles muižas bij. graudu kalte	13000,-
Mežmuižas klēts	544,-
Dzīvojamā ēka ar noliktavu (Aizputē, SERDE)	9997,-
Līvu tautas nams	76570,-
Liepājas (Jaunliepājas) Lūtera luterāņu baznīca	70000,-
Spāres luterāņu baznīca	24930,-

Jūrkalnes katoļu baznīca	20000,-
Aizputes Sv. Jāņa luterāņu baznīca	800,-
Kultūras dižgaru kapa vietu – piemiņas vietu konservācijas, restaurācija, preventīva konservācija – kapa piemineklis Valteru ģimenei Kuldīgā	2000,-
Zemgale	
Bramberges muižas dzīvojamā ēka	9400,-
Svētes muižas pils	34700,-
Skaistkalnes klosteris	2500,-
Bauskas Sv. Gara altāris ar kokgriezumiem	25000,-
Dzejnieku E. Virzas un E. Stērstes mājas “Billītes”	15000,-
Sviltenes kapliča	10000,-
Iecavas luterāņu baznīca	6300,-
Sanatorija “Tervete” ar parku	7500,-
Vecmēmeles muižas kungu māja	10000,-
Bērzes dzirnavas	9978,-
Vecauces pils	6352,-
Abgunstes muižas dzīvojamā ēka	10000,-
Kapa plāksne A. Velinkam (Dignājas luterāņubaznīca)	10000,-
Jēkabpils vecticībnieku lūgšanu nama ikonas “Kristus pacelšana” un “Apustulis Pāvils”	2000,-
Latgale	
Eļernas (Elkšņu) katoļu baznīca ar mūra žogu	2000,-
Eversmuižas katoļu baznīca	10000,-
Viļānu katoļu baznīca	20000,-
Rēzeknes luterāņu baznīca	1300,-
Krāslavas katoļu baznīca	23213,-
Piedrujas katoļu baznīca	14000,-
Daugavpils skrošu rūpnīca	20000,-
Glezna “Dievmātes kronēšana” ar rizu	4000,-
Ozolmuižas katoļu baznīca	3000,-
Mākoņkalna viduslaiku pils	10000,-
Landskoronas katoļu baznīca ar mūra žogu	14550,-
Šķeltovas pareizticīgo baznīca	10000,-
Arendoles muižas kungu māja	9000,-
Slutišķu sādža	7000,-
Daugavpils Sv. Pētera katoļu baznīca	9000,-
Ciskādu katoļu baznīca	10000,-
Viļakas katoļu baznīca	5000,-
Pasienas katoļu baznīca	2270,-
Daugavpils Jaunavas Marijas katoļu baznīca	10000,-

Baltmuižas kungu māja	9922,-
Rušonu katoļu baznīca	3500,-
Sarkanu baznīcas zvanu tornis	20000,-
Līksnas katoļu baznīca	50000,-
Pušas katoļu baznīca	6000,-
Daugavpils Nīderkūnu vecticībnieku lūgšanu nama ikona "Kristus"	1070,-
Vīksnas pareizticīgo baznīca	10000,-
Griivas katoļu baznīca	4000,-
Daugavpils Aleksandra Nevskā pareizticīgo baznīca	10000,-
Kampišķu vecticībnieku kopienas lūgšanu nams	3000,-
Ismeru vecticībnieku kopienas lūgšanu nams	3000,-
Pieminekļis Latgales partizānu pulka karavīriem Balvos	14999.86,-
Vidzeme	
Cēsu Vecās un Jaunās pils apbūves ansamblis ar parku, Cēsu viduslaiku pils	10000,-
Jaunpiebalgas kroga apbūve	15000,-
Straupes zvanu tornis	18700,-
Trikātas pilsdrupas, Trikātas viduslaiku pils	10000,-
Zvārtavas muižas Kungu māja	10365,-
Dzejnieka E. Treimaņa – Zvārguļa dzīves vieta un kaps	9600,-
Dzērbenes luterāņu baznīca	4100,-
Vijciema luterāņu baznīca	3400,-
Burtnieku muižas klēts (Nr.2)	7000,-
Oleru muižas Sienu gleznojumi	8974,-
Valmiermuižas sienu un griestu gleznojumi	16530,-
Cēsu aprinķa skola	27798,-
Āraišu viduslaiku pils un apmetne	10000,-
Dzelzceļa vēdekļveida depo ēka Gulbenē	10400,-
Opekālņa luterāņu baznīcas altāris	325,-
Burtnieku mācītāja māja	8636,-
Valmieras Sv. Sīmaņa luterāņu baznīca	10000,-
Ziemeru muižas kungu māja	9500,-
Ērgemes viduslaiku pils	2857,-
Palsmanes luterāņu baznīca	10000,-
Cēsu Svētā Jāņa luterāņu baznīca	5500,-
Valmiermuižas klēts	8400,-
Varakļānu muižas kapliņa - kapela	3500,-
Burtnieku luterāņu baznīca	4000,-

Kultūras dižgaru kapa vietu – piemiņas vietu konservācija, restaurācija, preventīva konservācija – kapa piemineklis Doku Atim Dzelzavas pagastā	1839.30,-
Kultūras dižgaru kapa vietu – piemiņas vietu konservācija, restaurācija, preventīva konservācija – kapa piemineklis R. Un M. Kaudzītēm un Kronvaldu Atim Vecpiebalgas pagastā	3701.36,-
Kultūras dižgaru kapa vietu – piemiņas vietu konservācija, restaurācija, preventīva konservācija – kapa piemineklis J. Ozolam Cēsīs	2000,-
Kultūras dižgaru kapa vietu – piemiņas vietu konservācija, restaurācija, preventīva konservācija – kapa piemineklis A. Saulietim Cesvaines novadā	2000,-
Cesvaines luterāņu baznīca	3500,-
Ežu (Māļu) pareizticīgo baznīca	50000,-
Alūksnes luterāņu baznīca	70000,-

SAKRĀLĀ MANTOJUMA SAGLABĀŠANAS PROGRAMMA

2017. gadā tika pieņemts Sakrālā mantojuma saglabāšanas finansēšanas likums ar mērķi nodrošināt valsts aizsargājamu kultūras pieminekļu statusā esošu kulta celtni, tajā skaitā

Latvijas dievnamu, un reliģisko rituālu priekšmetu, kā nacionāli nozīmīgas kultūras mantojuma daļas saglabāšanu nākamajām paaudzēm.

Programmas īstenošanas pirmajā gadā lielākās problēmas radīja būvnieku neuzmanīga rīcība ar kultūrvēsturiskām vērtībām, kompetentu un pieredzējušu amatnieku pieejamība, projektētāju pieredzes trūkums, pavisma un nekvalitatīvi sagatavota dokumentācija kā rezultātā, lai darbus veiktu atbilstoši kultūras pieminekļu aizsardzības prasībām bija nepieciešams ilgstošs precizēšanas process. Lai turpinātu iesāktu nākotnē būtu nepieciešams finansējumu plānot ilgtermiņā, tādejādi nodrošinot iespēju sagatavot kvalitatīvus priekšlikumus, kā arī laikus piesaistīt kvalificētus darbu veicējus. Neskatoties uz grūtībām, Pārvaldei ir izveidojusies veiksmīga sadarbība ar draudzēm un konfesijām, visiem iesaistītajiem apzinoties kopīgo darbu un tā rezultātus. Nākotnē plānojot lielāka apjoma finansējumu kultūras mantojuma saglabāšanai, būtu nepieciešams celt arī Pārvaldes kapacitāti kvalitatīvu konsultāciju sniegšanā.

Pieņemot Sakrālā mantojuma saglabāšanas finansēšanas likumu tika paredzēts stabils finansējums sakrālā mantojuma saglabāšanai katru gadu. 2018. gadā tika piešķirts 1 miljons eiro, 2019. gadā finansējums netika saņemts, savukārt, **2020. gadā** tika īstenoti darbi 23 valsts aizsardzībā esošos sakrālajos objektos par **499 973,48** euro.

Programmā finansējumu var saņemt valsts aizsargājamo kultūras pieminekļu sarakstā esošu kulta celtnu, tajā skaitā Latvijas dievnamu, klosteru, kapelu, lūgšanu namu un reliģisko rituālu priekšmetu izpētei, atjaunošanas projektu izstrādei, konservācijai, restaurācijai, remontam un citiem atjaunošanas darbiem. Sakrālā mantojuma programmu gatavo un finansējuma sadalījumu apstiprina Pārvalde, balstoties uz baznīcu priekšlikumiem sakrālā mantojuma objekta iekļaušanai sakrālā mantojuma finansēšanas programmā, kurus iesniegušas reliģiskās savienības (baznīcas) vai reliģiskās organizācijas, kuras neietilpst nevienā reliģiskajā savienībā.

**INFORMĀCIJA
PAR
PAKALPOJUMIEM**

INFORMĀCIJA PAR PAKALPOJUMIEM

- ◆ Objekta atbilstības valsts aizsargājama kultūras pieminekļa statusam noteikšana;
- ◆ Informācijas sniegšana par valsts aizsargājamiem kultūras pieminekļiem;
- ◆ Atļauja izpētes darbiem;
- ◆ Teritorijas attīstības plānošanas dokumentu un zemes ierīcības projektu atbilstības kultūras pieminekļu aizsardzības prasībām novērtējums;
- ◆ Nosacījumi - kultūras pieminekļu aizsardzības prasības kultūras pieminekļu un to aizsardzības zonu pārveidošanai (uzziņa);
- ◆ Saskaņojums ar kultūras pieminekļu un to aizsardzības zonu pārveidojumiem saistītai dokumentācijai;
- ◆ Atļauja saimnieciskās darbības veikšanai kultūras pieminekļī un tā aizsardzības zonā (kultūras pieminekļa un tā vides pārveidojumiem);
- ◆ Atzinums par veikto darbu atbilstību Pārvaldē saskaņotam projektam vai Pārvaldes izsniegtai darbu atļaujai;
- ◆ Atzinums par kultūras pieminekļa saglabāšanu un izmantošanu atbilstoši kultūras pieminekļu aizsardzību reglamentējošo normatīvo aktu prasībām;
- ◆ Kultūrvēsturiskās vērtības līmeņa noteikšana ēkām (būvēm un to atsevišķiem elementiem) Rīgas vēsturiskajā centrā un tā aizsardzības zonā;
- ◆ Kultūras pieminekļa kultūrvēsturiskās vērtības noteikšana, lai noteiktu atbildību par kaitējumu, kas tam nodarīts;
- ◆ Finanšu līdzekļu piešķiršana kultūras pieminekļu izpētei un publiski pieejamu valsts nozīmes kultūras pieminekļu konservācijai un restaurācijai;
- ◆ Atļauja kultūras pieminekļa, tajā skaitā valstij piederošas senlietas, pagaidu izvešanai un mākslas un antikvāro priekšmetu pilnīgai izvešanai un pagaidu izvešanai no Latvijas;
- ◆ Nelikumīgi izvesto kultūras priekšmetu atdošanas procedūras organizēšana;
- ◆ Lēmums par pirmpirkuma tiesību izmantošanu uz valsts nozīmes kultūras pieminekli;
- ◆ Restaurācijas kvalifikācijas novērtēšana;
- ◆ Konsultācijas kultūras pieminekļu aizsardzības jautājumos.

MAKSAS PAKALPOJUMI

- ◆ Saskaņā ar Ministru kabineta 2016. gada 1. novembra noteikumiem Nr. 708 „Noteikumi par valsts nodevu par kultūras pieminekļu, tajā skaitā valstij piederošo senlietu, pagaidu izvešanu un mākslas un antikvāro priekšmetu pilnīgu izvešanu un pagaidu izvešanu no Latvijas”, Pārvalde izsniedz atļaujas kultūras priekšmeta izvešanai no Latvijas Republikas;

- ◆ Saskaņā ar Ministru kabineta 2017. gada 22. augusta noteikumiem Nr. 488 „Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcijas publisko maksas pakalpojumu cenrādis”, Pārvalde sniedz šādus maksas pakalpojumus:
 - izziņa par to, ka mākslas vai antikvārais priekšmets neietilpst tajā mākslas un antikvāro priekšmetu kategorijā, kuru izvešanai vai pagaidu izvešanai no Latvijas Republikas ir nepieciešama Pārvaldes atļauja;
 - eksperta vizīte un kultūras priekšmeta apskate tā atrašanās vietā ārpus Pārvaldes telpām;
 - Pārvaldes arhīva dokumenta elektrogrāfiskās kopijas izgatavošana (kopēšana);
 - Pārvaldes arhīva dokumenta digitālās kopijas izgatavošana (skenēšana).

PASĀKUMI, KAS VEIKTI PAKALPOJUMU KVALITĀTES UZLABOŠANAI

- ◆ Lai sekmētu Pārvaldes funkciju efektīvāku īstenošanu, veikta Pārvaldes ierēdņu darbības un tās rezultātu novērtēšana.
- ◆ Pārvaldes apmeklētāju ērtībai Pils ielā 20 darbojas Klientu apkalpošanas centrs.
- ◆ Lai pieņemtu objektīvu lēmumu, nozīmīgākajos kultūras pieminekļu pārveidošanas gadījumos rīkotas profesionāļu diskusijas, iesaistot arī sabiedriskās organizācijas.

PERSONĀLS

PERSONĀLS

	01.2020.	12.2020.
Strādājošo skaits	98	102
Valsts ierēdņi	36	35
Darbinieki	62	67

IZGLĪTĪBA

Augstākā	94
t.sk. doktora grāds	5
Nepabeigta augstākā	2
Vidējā speciālā	5
Vidējā	1

PERSONĀLA MAINĪBA

2020. gadā no darba Pārvaldē atlaisti 17 darbinieki, savukārt darbā pieņemti 16 darbinieki.

Personu skaits, ar ko pārtrauktas darba attiecības	17
t.sk. ierēdņi	6
t.sk. darbinieki	11

SADALĪJUMS PA VECUMA UN DZIMUMA GRUPĀM:

Vecums	Sievietes	Vīrieši
20 – 29	7	2
30 – 39	15	8
40 – 49	22	2
50 – 59	16	2
60 – 69	11	12
70 gadi un vairāk	3	2
Kopā	74	28

Vidējais Pārvaldē strādājošo vecums – 51,23 gadi.

SADARBĪBA

KOMUNIKĀCIJA AR SABIEDRĪBU

- ◆ Lai aktīvi un pilnvērtīgi komunicētu ar sabiedrību, uzturēts Pārvaldes konts sociālajos saziņas tīklos: www.twitter.com/mantojums; www.facebook.com/mantojums; www.instagram.com/mantojums. NKMP pievienojās Valsts kancelejas veidotajai Tīmekļvietņu vienotajai platformai, pārejot uz jaunu mājaslapu www.nkmp.gov.lv. 2020. gada beigās mājaslapā ieviešot virtuālo asistentu, pavērta iespēja atvieglot un paātrināt Pārvaldes saziņu ar klientiem.
- ◆ Popularizējot restaurācijas labās prakses piemērus, izdots ikgadējais izdevums “Restaurētie kultūras pieminekļi Latvijā 2019”, kas pieejams ikvienam interesentam arī elektroniskā versijā Pārvaldes mājaslapā.
- ◆ Sadarbībā ar LSM tapa rakstu cikls par Sakrālo mantojumu.

EIROPAS KULTŪRAS MANTOJUMA DIENAS

- ◆ Epidemioloģiskās situācijas dēļ, nenorisinājās Eiropas kultūras mantojuma dienu konference, kas veltīta tēmai “Būv kultūra”. Neskatoties uz to, tika izdots konferencē paredzēto referentu tekstu materiālu krājums.

LATVIJAS ARHITEKTŪRAS MUZEJS

- ◆ Pārskata gada laikā saņemti un muzeja pamatkrājumā iekļauts 218 priekšmeti.
- ◆ Finansiāli novērtēti 218 muzeja krājuma priekšmeti. Izstādēs eksponēti 5 muzeja krājuma priekšmeti.
- ◆ Ekspozīcijai citās institūcijās deponēti 3 krājuma priekšmeti.
- ◆ Publicētas 14 muzeja darbinieku sagatavotas pētnieciskas publikācijas.
- ◆ Muzeja darbinieki vadījuši 15 ekskursijas, muzeja apmeklētājiem sniegtas 47 konsultācijas.
- ◆ Muzejs apmeklētājiem bija atvērts 117 dienas, 1540 stundas.
- ◆ Muzeju apmeklējuši 7395 apmeklētāji.
- ◆ Muzejā notikušas 4 izstādes, no tām 3 atklātas pārskata periodā:
 - Fotoizstāde “Sešdesmitie gadi: skats uz pilsētu” (29.01.2020.–20.03.2020);
 - “Arhitektam Andrejam Holcmanim – 100” (16.07.2020.–18.09.2020);
 - “Ziemeļu ilgtspējīgās pilsētas” (22.11.2019–10.01.2020)

STARPTAUTISKĀ SADARBĪBA

- ◆ Nacionālā kultūras mantojuma pārvalde īsteno veiksmīgu starptautisko sadarbību, nodrošinot pārstāvniecību visās nozīmīgākajās kultūras mantojuma starptautiskās sadarbības platformās, kā arī veidojot sadarbības projektus ar konkrētām valstīm. Pārvaldes starptautiskās

sadarbības aktivitāti nosaka mērķis dot ieguldījumu Latvijas un citu valstu kultūras mantojuma saglabāšanā un aizsardzībā, tai skaitā kultūras daudzveidības aizsardzībā. Pārvalde uzskata, ka starptautiskajai sadarbībai jābūt pastāvīgam, abpusējam mācību procesam, no kura ieguvēji ir visas iesaistītās personas, bet rezultāti – ilgtermiņa.

- ◆ Pārvaldes eksperti piedalījās Horvātijas prezidentūras ES Padomē 2020. gada 26.maijā pieņemto Padomes secinājumu izstrādē par risku pārvaldību kultūras mantojuma jomā, 2020.gada 21. oktobra Eiropas Padomes dalībvalstu Ministru padomes rekomendācijas CM/Rec(2020)7 par risku novēršanu kultūras mantojuma ikdienas apsaimniekošanā, kā arī Eiropas Stratēģiskās pētījumu un inovāciju programmas 2020 gatavošanā. Visbeidzot, Pārvalde 2020. gadā iesaistījās starptautiska konsorcijs CHARTER (CHARTER – Cultural Heritage Action to Refine Training, Education and Roles/ Kultūras mantojuma pasākumi apmācības, izglītības un pienākumu pilnveidošanai) izveidē, kas 2020.gada nogalē ieguva ES programmas Erasmus + finansējumu četrus gadus ilgam projektam ar mērķi radīt ilglaicīgu un visaptverošu Eiropas stratēģiju, lai nodrošinātu kultūras mantojuma nozarei nepieciešamās zināšanas un prasmes, kas atbalstītu kultūras mantojuma kvalitatīvu saglabāšanu, ilgtspējīgu sabiedrību un ekonomiku.
- ◆ Turpinās Pārvaldes un Norvēģijas Kultūras mantojuma direktorāta sadarbības projekts “3D skenēšana un jaunās tehnoloģijas kultūras mantojuma pārvaldībā”, ko finansē no Eiropas Ekonomikas zonas finanšu instrumenta un Norvēģijas finanšu instrumenta Divpusējās sadarbības fonda līdzekļiem.

Pārvalde pārstāv Latviju šādos starptautiskos sadarbības tīklos:

- ◆ Eiropas kultūras mantojuma direktoru sadarbības tīkls (forums);
- ◆ Eiropas Savienības kultūras mantojuma ekspertu darba grupa “Eiropas Savienība un kultūras mantojums”;
- ◆ Eiropas Komisijas Kultūras mantojuma ekspertu grupa;
- ◆ Eiropas Padomes Eiropas kultūras mantojuma dienu koordinators tīkls;
- ◆ Eiropas Savienības iniciatīva “Eiropas mantojuma zīme”;
- ◆ Eiropas Arheologu konsīlijs;
- ◆ Baltijas jūras reģiona kultūras mantojuma komiteja;
- ◆ Starptautiskās Holokausta piemiņas alianses Muzeju un memoriālu darba grupa;
- ◆ Baltijas kultūras mantojuma komiteja;
- ◆ Eiropas Padomes paplašinātā daļējā nolīguma par Eiropas Kultūras ceļiem valde;
- ◆ Eiropas Kopīgās programmēšanas iniciatīvu Kultūras mantojumam (JPI CH) valde;
- ◆ Eiropas Kultūras ceļu iniciatīva Routes4U

2021. GADA PRIORITĀTES

Nacionālās kultūras mantojuma pārvaldes pienākumi un uzdevumi ir skaidri noteikti Latvijas normatīvajos aktos, profesionālā nostāja un darba metodes starptautiskās konvencijās, hartās, rekomendācijās un zinātnisku konferenču rezolūcijās. Plašāki uzdevumi atspoguļoti ilgtermiņa attīstības stratēģijās un programmās. Tomēr katrs gads iezīmējas ar atšķirīgiem apstākļiem, īpatnībām un no tā izrietošām aktualitātēm. Visā kopējo uzdevumu klāstā ir svarīgi izcelt atsevišķas, īpašas prioritātes, kas ļauj koncentrēt spēkus pašam būtiskākajam. Tas nenozīmē, ka nozarei svarīgu jautājumu loks ir samazināts - mūsu kompetences un atbildības lauks turpina paplašināties. Jāturpina strādāt, par spīti sarežģījumiem, kurus rada Covid – 19 vīrusa izraisītie ierobežojumi.

Valsts aizsargājamo kultūras pieminekļu saraksta pārkārtošana.

- ◆ Sagatavotas izmaiņas valsts aizsargājamo kultūras pieminekļu sarakstā atbilstoši jaundai vērtību sistēmai, panākta kompleksa pieeja, starpdisciplinārs skatījums, plaši objektu apsekojumi dabā, fotofiksācijas, vērtību raksturojošo datu pārbaude, aktuālās situācijās ģeotelpisko datu izstrāde, adrešu un objekta sastāva precizēšana, aizsardzības zonu pārskatīšana, jaunas numerācijas ieviešana, datu ievadīšana uzlabotā un ērtā informācijas sistēmā, nemiēģa ideju smelšanās no savas un citu valstu pieredzes.

Kultūras priekšmetu nelikumīgas aprites un nelikumīgi iegūtas naudas legalizācijas apkarošana.

- ◆ Pievērsta arvien kāpināta uzmanība nelikumību apkarošanai, panākts plašāks un pārliecinošāks skaidrojums sabiedrībai, stingrāka kontrole un operatīvāka reakcija, labāka starpinstitucionāla sadarbība. Radīti jauni instrumenti uzraudzības efektivitātes stiprināšanai.

Kvalitatīvu un savlaicīgu lēmumu pieņemšana kultūras pieminekļu atjaunošanā un būvniecības procesa un citas saimnieciskās darbības skartās situācijās (dokumentācijas izvērtēšana, skaņošana, atļauju izdošana, atzinumu gatavošana).

Kāpināta uzmanība darba kvalitātei, pārorganizētas, pēc iespējas vairāk vienkāršotas procedūras, lai būtu iespēja vērtēt lielāku uzmanību nozīmīgākiem jautājumiem. Stiprināta kapacitāte. Būtiski pārskatīts lēmumu formulējums, panākot lielāku skaidrību, lēmumu uztveramību. Mazināta lieka birokrātija, vairāk izmantotas informācijas tehnoloģiju dotās iespējas.

Informācijas sistēmas izstrādes turpināšana (svarīgākais posms)

- ◆ Radīta sistēmas pamatuzbūve, kas darbojas kā informācijas uzkrāšanas, lēmumu atbalsta un sadarbības platforma. Mērķis ir radīt informācijas sistēmu, kurā būtu iespēja ar dažādu pieejas līmeni darboties kultūras pieminekļu aizsardzības dienestiem, kultūras pieminekļu saimniekiem, pašvaldībām, profesionālajām organizācijām, kā arī visdažādākajām sabiedrības interešu grupām. Šajā sistēmā jābūt iespējai sniegt un saņemt konsultācijas, saskaņot kultūras pieminekļu atjaunošanas ieceres, izņemt nepieciešamās atļaujas, iesniegt atskaites un veikt citas nepieciešamās darbības.

NKMP tēls:

- ◆ Atbildīga un ieinteresēta komunikācija, atvērts dialogs, sniegtās informācijas kvalitāte;
- ◆ Nepārtraukta uzmanība un prasības NKMP komandas zināšanām, prasmēm un pieredzes nodošanai;
- ◆ NKMP ēkas kā sabiedrībā atpazīstamas vietas – kompetenču centra "Trīs brāļi" tēla nostiprināšana.

NKMP citi plāni un pasākumi:

- ◆ Pārējie plānotie pasākumi izriet no NKMP funkcijām, tie tiek plānoti struktūrdaļu līmenī atbilstoši pienākumu un atbildības sadalei. NKMP turpina ar normatīvajiem aktiem noteiktos, vai ilgtermiņa attīstības programmās ietvertos un uzsāktos pasākumus. Šāda, tikai 4 pasākumu izcelšana nepieciešama, lai uzsvērtu pašu svarīgāko, kā arī, lai NKMP komanda apzinātos prioritātēs ietverto ievērojami lielo darba apjomu.

Nacionālās kultūras mantojuma pārvaldes darbā nepārtraukti jāseko līdzi laika diktētām pārmaiņām, kas vienmēr ienes korekcijas mūsu plānos. Reagētspēja izsaka katras valsts pārvaldes institūcijas briedumu. Kultūras mantojuma nozare ir piepildīta ar labu teoriju, kas nemitīgi tiek aktualizēta un papildināta. Dažkārt novārtā paliek vienkārša un tik ļoti nepieciešama labākā profesionālā prakse. Teorijas – skaistu frāžu ēnā arvien vairāk nonāk praktiskie risinājumi, amatnieciskās prasmes, orientācija materiālu lietojumā, dziļas zināšanas un pieredze. Tāpēc arvien vairāk jānovērtē entuziasms, aizraušanās, laba griba, profesionalitāte, radošums, izcilība, spēja intuitīvi uztvert iespējami labāko un laikam atbilstošāko risinājumu. Katrs kultūras piemineklis satur stāstu, kuram mēs nedrīkstam paiet garām. Mūsu profesionalitāti izsaka saikne ar kultūras mantojuma substanci.

RUNĀJOT PAR TEORIJU, NEPAZAUDĒT PRAKSI!

Juris Dambis